

Bernolák bol vedúcou osobnosťou literárno-vydavateľského spolku Towarištwa literného umeňá (Slovenského učeného tovarištva), ktorého hlavným cieľom bolo vydávať knihy v novom spisovnom jazyku, šíriť ho, rozvíjať a prispievať k jeho zavádzaniu do praxe. Práce vydávané tovarištvom boli rôznorodé – umelecké, vedecké, náboženské, ale najmä ľudovôchovné, zamerané na kultúrne a osvetové pozdvižnutie slovenského národa.

Kodifikácia spisovného jazyka Antonom Bernolákom splnila všetky spoločenské nároky na jednotný spisovný jazyk: vznikli v ňom vedecké a popularizačné práce Juraja Fándlyho, boli doň preložené vrcholné umelecké diela a vzniklo množstvo domácich umeleckých diel, napr. tvorba Jána Hollého. Do bernolákovskej slovenčiny boli preložené aj náboženské a bohoslužobné texty.

Údaje o minci

Nominálna hodnota: 10 eur

Materiál: Ag 900/1000

Cu 100/1000

Hmotnosť: 18 g

Priemer: 34 mm

Hrana: nápis do hĺbky: TU MÁTE SLOVO MOJE O REČI VAŠEJ

Náklad: limitovaný náklad v bežnom

a proof vyhotovení 20 000 ks

Autor návrhu: Pavel Károly

Rytec: Dalibor Schmidt

Výrobca: Mincovňa Kremnica

Na líci mince sú zobrazené historické reálie spojené so životom a dielom Antona Bernoláka – titulná strana zo spisu *Etymologia vocum Slavicarum*, ktorú dopĺňa faksimile jeho podpisu a brko na písanie. Pri pravom okraji mince je umiestnený štátny znak Slovenskej republiky, nad ktorým je letopočet 2012. Názov štátu SLOVENSKO je v opise v spodnej časti mincového poľa.

Na rube mince je zobrazený portrét Antona Bernoláka vkomponovaný do písmovej štruktúry, ktorú prevažne tvoria názvy jeho jazykovedných diel. Pri ľavom okraji mince je označenie nominálnej hodnoty mince 10 EURO. V spodnej časti mincového poľa je v opise meno a priezvisko ANTON BERNOLÁK a nad ním letopočty jeho narodenia a úmrtia 1762 – 1813. Značka Mincovne Kremnica MK je vľavo od portrétu a štylizované iniciály mena a priezviska autora výtvarného návrhu mince Pavla Károlyho PK sú vpravo.

Anton Bernolák 250. výročie narodenia

Strieborná zberateľská minca

Vydala: © Národná banka Slovenska, september 2012

Foto: Archív Matice slovenskej, Progress Promotion

<http://www.nbs.sk/sk/bankovy-a-mince/eurove-mince/zberatelske>

Anton Bernolák bol významným jazykovedcom, prvým kodifikátorom slovenského spisovného jazyka, katolíckym kňazom a propagátorom slovenského národného života a vzdelanosti. Patrí k najvýznamnejším osobnostiam slovenskej histórie. Svojím dielom posunul národné povedomie, vedecké poznávanie a bádanie prelomu 18. a 19. storočia na európsku úroveň.

Narodil sa 3. októbra 1762 v Slanici na Orave. Študoval na gymnáziách v Ružomberku a v Ostrihome, neskôr v kňazských seminároch v Bratislave a v Trnave. Teológiu študoval vo Viedni a v generálnom seminári v Bratislave. Pôsobil ako kaplán v Čeklísi (Bernolákovce) a neskôr ako kancelár arcibiskupského vikariátu v Trnave. Od roku 1797 bol farárom, dekanom a správcom mestskej školy v Nových Zámkoch, kde pôsobil až do svojej smrti. Zomrel 15. januára 1813.

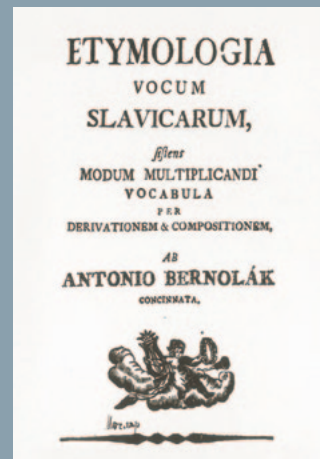
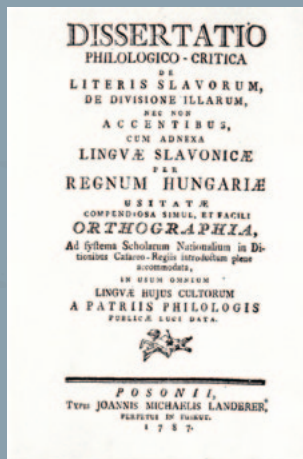
Pamätná busta na budove rím. kat. farského úradu v Nových Zámkoch

Rodný dom Antona Bernoláka v Slanici na Orave

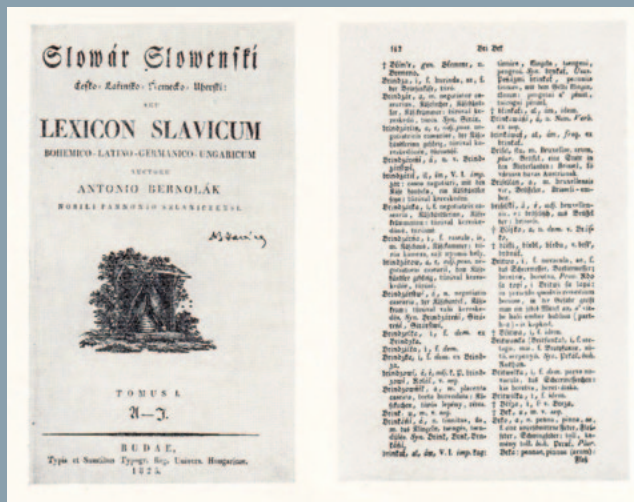

Kaplnka – hrob A. Bernoláka v Nových Zámkoch

Základom Bernolákovkej kodifikácie spisovnej slovenčiny sa stala kultivovaná reč západoslovenského typu, kultúrna západoslovenčina, doplnená o stredoslovenské prvky. Bola to živá reč vzdelancov zostavená z tradičných a najmä živých prvkov v pravopise, hláskosloví, gramatike a slovnej zásobe. Dôležité miesto v Bernolákovkej kodifikácii malo aj hodnotenie spisovných prostriedkov, ľudových, nárečových znakov a nedomáciach, českých prvkov, ktoré sa vyskytovali v rozličných oblastiach komunikácie.

Anton Bernolák

Pamätná tabuľa na budove rím.-kat. farského úradu v Nových Zámkoch

Vo svojich jazykovedných prácach podrobne opísal všetky stránky slovenského jazyka a prácou Filologicko-kritická rozprava o slovenských písmenách (Dissertatio philologico-critica de literis Slavorum, 1787)

po prvýkrát zdôvodnil potrebu uzákoniť jednotnú podobu spisovného slovenského jazyka. V prílohe k tejto práci pod názvom Orthographia uverejnil prvé jednotné pravopisné zásady slovenčiny a vo svojej ďalšej kodifikačnej práci, v knihe Grammatica Slavica (1790), opísal gramatickú stavbu slovenského jazyka. Úplnosť vedeckého opisu slovenského jazyka doplnil spisom Etymologia vocum Slavicarum (1791), v ktorom sa zaoberal spôsobmi tvorenia slov. Svojimi kodifikačnými prácami rozvinul vtedajšie poznatky o jazyku z hľadiska novších poznatkov a najmä z hľadiska potreby zjednotiť slovenčinu do prvej spisovnej podoby. Veľký jazykovedný význam európskeho formátu dosahuje päťväzkový Slowár Slowenský, Česko-Laťansko-Nemecko-Uherský (Budín 1825 – 1827), ktorý vyšiel až po jeho smrti. Je v ňom spracovaná bohatosť slovnej zásoby slovenčiny z prelomu 18. a 19. storočia a porovnanie s ostatnými jazykmi, ktoré sa na našom území v rozličných oblastiach komunikácie v tom čase používali.

Socha Antona Bernoláka, umiestnená v parku v Trnave. Dielo Jána Koniarka